

Taşkafa • Ömer Açık

Çocuk Kitaplar • Roman • 252 sayfa • Önerilen sınıflar: 5, 6, 7

İLETİŞİM • DUYGULAR • HAK ve ÖZGÜRLÜKLER

aile • sırlar • eğitim hakkı • müze • uçaklar • arkeoloji • dede-torun • öğrenci-öğretmen iletişimi • nesillerarası iletişim • inatçılık • hala-yeğen

Güçlü öykülemesiyle sevilen **Ömer Açık**, mahalle ve okul hikâyeleri anlattığı çocuk romanlarıyla her yaştan okura birlikte yaşamının inceliklerini düşündürüyor. Bu romanında uçaklara sevdalı, hikâyelere meraklı üç arkadaş eşliğinde, bir aile sırrının kapısını aralıyor. Nesillerarası iletişimi çok yönlü işleyen yazar, birbirinden özgün karakterler yaratıyor. Çok katmanlı kurgusu ve seçkin sözcük dağarcığıyla farklılaşan roman, eğlenceli anlatımıyla inatçılık duvarını aşıyor.

On üç yaşındaki İdil'in hayatta en çok sevdiği üç şey: "Mutfakkuşu" adını taktığı dedesi, uçaklar ve sözcüklerdir. Güne, Mutfakkuşu'nun hazırladığı kahvaltıyla başlar, ondan yeni sözcükler öğrenir ve her okul çıkışı, arkadaşları Behice ve Nâzım'la birlikte gökyüzünde süzülen uçakları izler. Ancak, ödev için tozlu raftan indirdiği aile albümü evdeki dengeleri bozuverir ve dedesinin adını Taşkafa'ya dönüştüren bir sır açığa çıkar!..

TARTIŞMA KONULARI...

- 1- Romanın başında İdil ve büyükbabasının iletişimi konusunda nasıl bir ilk izlenim ediniyorsunuz? İdil'e göre büyükbabayla yaşamının altın kuralları neler?
- 2- İdil, okulun ilk üç yılında annesinin okulda öğretmen olduğunu neden arkadaşlarından gizliyor? İdil annesini nasıl tanıtıyor? Annesi yeni İngilizce öğretmenine ne tepki veriyor?
- 3- Yeni İngilizce öğretmenin ilk gün yaptığı üç zarif hareket için siz ne düşünüyorsunuz? Kaptan'ı diğer öğretmenlerden ayıran özellikler neler?
- 4- Nazım, sınıftaki midye partisinden neden rahatsız oluyor? Siz onun yerinde olsanız ne hissederdiniz?
- 5- Kaptan sınıfa nasıl bir proje öneriyor? Evde bu projeye malzeme ararken İdil'in keşfettiği sır ne? Büyükbaba bu keşfe nasıl tepki veriyor?
- 6- Büyükbabanın ve Leyla Hala'nın karşılıklı inatlaşmasına ve bu inadın 25 yıl sürdürülmesine ne diyorsunuz? Kızının eğitim hakkına karşı çıkan ve onu hayatından silen bir babanın karakteri için neler söylenebilir?
- 7- İdil'in babasının rahatsızlığı ne? Bu rahatsızlığın kırılmayan bardakla ne ilişkisi var? Yakınlarınızda benzer şikâyetleri olanlar var mı; ne tür çareler buluyorlar?
- 8- Aile içinde Leyla'yla görüşmeme yasağını kimler ne yollarla deliyor? Sizce aile ve yakın arkadaş çevresindeki sırlar ve benzer yasaklar, ilişkileri nasıl etkiler?
- 9- İdil'in annesinin, "başarıyı doğallaştır/sıradanlaştır" felsefesi ne anlama geliyor; nasıl uygulanıyor? Çocuk eğitiminde uzun vadeli etkileri düşünüldüğünde, sizce hangisi daha etkili: Başarıyı ödüllendirmek mi, sıradanlaştırmak mı? Neden?
- 10- İdil'in halasını bulmak için ailesinden gizli işler çevirmesi ve buna öğretmenin de yardım etmesi sizce ne kadar doğru? Ailenizden birileri, sizi de ilgilendiren konularda sizden gizli işler yapsa nasıl hissedersiniz?
- 11- Leyla Hala'nın ailesi için çektiği video bir özür niteliğinde mi? Amacı düşünüldüğünde Leyla neden böyle bir videoyu ya da ses kasetini çok seneler önce hazırlayıp göndermemiş?

- 12- Aile üyeleri videoya nasıl tepki veriyor? Taşkafa sonunda kızıyla ilgili nasıl bir dönüşüm yaşıyor? Sizce gerçek hayatta, yakınları ya da ailesiyle bu kadar uzun süreli küslük yaşayanların ilişkilerini düzelttiklerine ilişkin çok sayıda örnek var mı? Bu değişimi göstermek için tarafların nasıl düşünmesi ve davranması gerekir?
- 13- Romandaki kişileri meslekleri yönünden inceleyin. Kim ne iş yapıyor? Bu mesleklerle ilgili yorumlarınız neler?

YARATICI ETKİNLİKLER...

- **Yarışma:** Kitapta geçen değişik ya da az bilinen sözcükleri, sözlük karıştırarak derleyin. Bulduklarınızı küçük kâğıtlara yazarak bir torbaya koyun. Öğrenciler 3 kişilik gruplara ayrılınsın. Her grup sırayla, torbadan çektiği sözcüğün anlamını kendi arasında tartışarak açıklasın ve sözcüğün içinde olduğu anlamlı bir cümle kursun. Anlamı bilemeyen, yanlış bilen ya da cümle içinde kullanamayan gruplar elensin. Sona kalarak yarışmayı kazanan grup üyeleri zafer dansı yapsın.
- **Sunum:** Öğrenciler 4 kişilik gruplara ayrılınsın. Her grup internetten araştırarak, Ephesos, Hattuşa, Pergamon, Göbeklitepe, Perge gibi Anadolu'nun önemli arkeolojik kazı alanlarından birindeki çalışmaları çeşitli yönleriyle irdelesin. Her grup vardığı sonuçları bir sunum halinde derleyerek diğerlerine aktarsın.
- **Gezi:** Sanal geziye olanak veren müzelere sınıf turu düzenleyin. Örnek müzelerden bazıları:
Prado - Madrid <https://www.museodelprado.es/en/the-collection/art-works>
Louvre - Paris <https://www.louvre.fr/en/visites-en-ligne>
British Museum - Londra <https://www.britishmuseum.org/collection>
Metropolitan Museum - New York <https://www.metmuseum.org>
Hermitage - San Petersburg <https://www.hermitagemuseum.org/>
National Gallery of Art - Washington <https://www.nga.gov/index.html>
- **Sosyal Sorumluluk Projesi:** Eğitim hakkı konusunu; T.C. Anayasası'nı, UNICEF ve Dünya İnsan Hakları Raporları'nı, sivil toplum kuruluşlarının ve diğer ilgili kurumların bildirimlerini inceleyerek çalışın. Eğitim hakkı ne demek, ilkeler nasıl uygulanıyor, bu hak hangi kesimlerde/ülkelerde nasıl ve neden kısıtlanıyor, cinsiyetler arası ayrımcılığın boyutu, eğitim hakkının sağlanması için toplumun her katmanında yapılması gerekenler neler? Bu soruların yanıtlarını sınıfça derleyerek bir rapor hazırlayın. Raporu velilerin de bulunduğu bir toplantıda tüm öğrenci ve öğretmenlerle paylaşın. Konuya dikkat çeken sloganlar oluşturun ve yazarak okulun çeşitli noktalarına asın.
- **Pantomim:** Öğrenciler 2 kişilik gruplara ayrılınsın. Her grup az bilinen mesleklerden birini seçerek sözcük ve ses kullanmadan pantomim biçiminde diğerlerine anlatsın. Gruplar hangi meslek olduğunu tahmin etsin. Bakalım kimler beden dilini ustaca kullanacak, kimler hareketleri doğru anlamlandırabilecek?
- **Tartışma:** Romanda büyükbabanın kızını 25 yıl reddetmesinden yola çıkarak, inatçılık ve kararlılık kavramlarını karşılaştırın. Aralarında ne gibi farklar var? Neler inatçılık, neler kararlılık kapsamına girer? Somut örnekler vererek birbirine karıştırılan bu iki kavramı tartışın ve açıklığa kavuşturun.
- **Canlandırma:** Leyla Hala'nın eve geldiği gün için, aile bireyleri arasında gerçekleşen ve kitapta olmayan bir hesaplaşma sahnesi kurgulayın. Öğrencilerin aile bireylerini canlandığı bu hesaplaşma sahnesinde herkes tek tek, geçmişte yaşananlarla ilgili görüşlerini, duygularını dile getirsin, karşılıklı tartışsınlar, soruları yanıtlasınlar.
- **Yazma:** Herkes, "Uçakları seyretmek ümitlerini tazeliyordu" cümlesini kullanarak kısa bir öykü yazsın. Rumuzla yazılan öyküler sınıfta okunsun ve her birine 1-7 arası puan versin. En yüksek puanları toplayan 4 öykü yazarı, sembolik armağanlarla ödüllendirilsin.